

3. Цимбал Г.П. Взаємодія як умова забезпечення виявлення і розслідування податкових злочинів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Цимбал Ганна Петрівна. – Ірпінь, 2005. – 223 с.
4. Бондар Г.Ю. Правове забезпечення взаємодії слідчих правоохоронних відомств у кримінальному судочинстві України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Бондар Ганна Юріївна. – Х., 2004. – 230 с.
5. Ковальов В.В. Взаємодія слідчого з працівниками експертної служби МВС України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Ковальов Василь Володимирович. – К., 2007. – 228 с.
6. Криміналістика : [учебник] / йод ред. Н. П. Яблокова. - 4-е изд., перераб. и доп. - М. : Норма ; ИНФРА-М, 2013.-752 с.
7. Біленчук П. Д. Криміналістика. Кредитно-модульний курс : [підручник] / [П. Д. Біленчук, Г. С. Семаков] ; за ред. П. Д. Біленчука. - 4-те вид., змін., допов. і доопр. - К. : ВД «Дакор», 2014,- 520 с.

Анна Пашкова,
кандидат наук з державного управління
*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА ЯК ОСНОВА СИСТЕМИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ ТА ПРАВОПОРЯДКУ У ТЛУМАЧЕННІ ВЕНЕЦІЙСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ: ВИСНОВКИ ДЛЯ УКРАЇНИ У ПЕРСПЕКТИВІ ЇЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Питання прискіпливого розгляду та переосмислення проблеми верховенства права в Україні почали активно підніматися після Революції гідності 2014 року [1]. Курс України на європейську інтеграцію був закріплений 7 лютого 2019 року у Законі України Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору), який серед іншого містив наступне: «підключись про зміцнення громадянської злагоди на землі України та підтверджуючи європейську ідентичність Українського народу і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України» [2].

Проте процес формування загальної європейської ідентичності українського народу не може вважатися повністю завершеним в Україні і на початку 2021 року. Можна стверджувати, що обізнаність українців щодо питань європейської ідентичності не є недостатньою. Хоча спільні європейські цінності, які є невід'ємною частиною європейської ідентичності, є близькими для більшості населення України, уявлення про них є фрагментарним і суперечливим [3], про що свідчать результати соціологічного дослідження Інституту Горшеніна у співпраці з Представництвом Фонду ім. Фрідріха Еберта [4].

Так, зокрема, на теренах України потребує дослідження питання визначення верховенства права як базового постулату в системі європейських цінностей.

Навесні 2011 року (25 – 26 березня 2011 р.) Венеційська Комісія «За демократію через право» ухвалила доповідь стосовно концептуалізації та утвердження верховенства права [5]. Документ розтлумачує поняття «верховенство права» («Rule of Law») на основі консенсусу думок представників голландської, німецької, англійської та фінської наукових шкіл права. Ухвалена Венеційською Комісією доповідь стала завершальною фазою в осмисленні сутнісного значення концепції верховенства права (правовладдя) на сучасному етапі розвитку ЄС [6]. Підґрунтям для визначення цього поняття стали напрацювання головних інституцій Ради Європи – Парламентська Асамблея, Комітет Міністрів, Європейський Суд з прав людини.

Відповідно, з концептуального погляду, верховенство права полягає в обмеженні дискреційних повноважень публічної влади. В той же час, пріоритетом залишається захист людини, її прав та свобод. З боку конституційного суду, верховенство права розгалужується таким чином: проявляє себе як принцип діяльності суду та як принцип функціонування суспільства та держави зокрема [7].

У цілому, принцип верховенства права – складне поняття, яке містить в собі демократичні цінності, певну ідею, а також інститути, що забезпечують основні вимоги щодо захисту прав і свобод людини. Верховенство права як норму можна знайти у міжнародних документах, національному законодавстві (Конституції, закони, кодекси), це свідчить про його імплементацію та укорінення у правових системах багатьох країн. Під час Венеційської комісії пролунала думка стосовно найпростішого способу визначення поняття верховенства права шляхом пропонування українського аналогу «верховенству права» – «правовладдя», яке в свою чергу зберігає зміст англійського «rule of law», яка була визнана слушною.

Тим не менш, враховуючи глибину розробленості цього поняття у теоретичній та практичній площині, слід зазначити, що проблеми з цінностями існують у самому ЄС, переважно у постсоціалістичних державах, котрі нещодавно стали його членами. Вони торкаються, зокрема, принципів демократії, верховенства права, гендерної рівності тощо [8]. Політичний режим, який склався у цих державах, належить до «гібридного» між старим авторитарним і ліберально-демократичним. Такий режим характеризується наявністю конституційних інститутів і значною невідповідністю реальних відносин конституційним приписам та принципам і нормам права ЄС [9]. Відповідно, в Україні не реалізована європейська модель верховенства права, постійно порушуються права людини, проте країна не може стати іншою, «європейською» негайно, для цього потрібен час і колективні зусилля. Таким чином, конституціоналізація європейських цінностей та принципів їх підтримки може становити окремий напрямок конституційної реформи у напрямку до отримання

статусу України члена Європейського Союзу. Безперечно, зміцнення ціннісної основи надасть цій реформі європейського характеру, а не перетворить її на простий перерозподіл повноважень між гілками державної влади [9] та не прирівняє до децентралізації.

1. The lessons of Euromaidan: why the Belarusian revolution is at a stalemate / O. Matveieva, V. Navumau // EuromaidanPress. – 2020. – Accessed from : http://euromaidanpress.com/2020/12/03/the-lessons-of-euromaidan-why-the-belarusian-revolution-is-at-a-stalemate/?fbclid=IwAR21cFsBmUHw4h_XC8VPi19yFSaA5SzNd31m7_S4Y0BEjDIepcFzW-SyFyY

VPi19yFSaA5SzNd31m7_S4Y0BEjDIepcFzW-SyFyY

2. Закон України Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору) [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2019. – № 9. – С. 50. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2680-19>. – Дата звернення: 14.01.2021.

3. Звездова О. Популяризація європейських цінностей як завдання культурної політики Європейського Союзу в Україні / О. Звездова // Європейські історичні студії. – 2020. – № 15. – Режим доступу : <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/37730/1/Моя%20стаття.pdf#page=40>.

4. Українське суспільство та європейські цінності». Звіт за результатами соціологічного дослідження. – Київ: Інститут Горшеніна та Представництво Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні та Білорусі, 2017. – 44 с.

5. Report on the Rule of Law. Adopted by the Venice Commission at its 86th plenary session (Venice, 25–26 March 2011) № 512/2009. CDL#AD(2011)003rev. Or.Engl. – Accessed from : [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2011\)003rev-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2011)003rev-e).

6. Головатий С. Верховенство права (правовладдя): як його тлумачить Венеційська комісія / С. Головатий // Право України. – 2011. – № 10. – Режим доступу : https://www.venice.coe.int/files/articles/Holovathy_RoL.pdf.

7. Іщенко Д. О. Концепції принципу верховенства права, визначені: Конституційним Судом України, Європейським Судом з прав людини та Венеційською Комісією / Іщенко Д. О. // Чинники розвитку юридичних наук у XXI столітті: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпро, 6 – 7 листопада 2020 р. – Дніпро : ГО «Правовий світ», 2020. – Режим доступу : http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/9840/Informatsiia_Kundeus_2020.pdf?sequence=3&isAllowed=y#page=110.

8. Крушельницька Т. А. Соціально-економічний вплив пандемії COVID-19 у контексті державної політики реалізації Глобальної цілі сталого розвитку № 5 “Гендерна рівність” / Крушельницька Т. А., Матвеева О. Ю., Наумов В. М. // Ефективність державного управління. – 2020. – Режим доступу : <http://edu.lvivacademy.com/article/view/212679>.

9. Чистоколяний Я. В. До питання про конституціоналізацію курсу України на набуття членства в Європейському Союзі // Я. В. Чистоколяний // Перспективні шляхи розвитку наукових знань: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції м. Київ, 9-10 березня 2020 року. – Київ : МЦНІД, 2020. – Режим доступу : <http://www.mcnd.ltd.ua/material/2020/березень%201.pdf#page=49>.